

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 54/2018-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. apríla 2018 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Júliusom Šefčíkom, advokátska kancelária, 9. mája 15, Trnava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 7/2012 a jeho uznesením z 30. januára 2013, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 a jeho uznesením z 2. februára 2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 uznesením z 2. februára 2016 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 TdoV 13/2015 z 2. februára 2016 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Júliusa Šefčíka, advokátska kancelária, 9. mája 15, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] v časti namietaného porušenia práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 nevyhovuje.

5. Konanie o sťažnosti [REDAKOVANÉ] v časti smerujúcej proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 7/2012 a jeho uzneseníu z 30. januára 2013 pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z a s t a v u j e pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 54/2018-28 z 25. januára 2018 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 To 7/2012 a jeho uznesením z 30. januára 2013, ako aj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 a jeho uznesením z 2. februára 2016.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ v sťažnosti zo 7. apríla 2016 a najvyšší súd vo vyjadrení z 20. februára 2018 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti a z jej doplnenia z 29. apríla 2016 vyplýva, že rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný súd“) sp. zn. BB-3 T 12/2012 z 29. júna 2012 bol sťažovateľ uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy formou účasti ako organizátor podľa § 21 ods. 1 písm. a), § 144 ods. 1 a 2 písm. c), § 138 písm. i) a § 140 písm. a) Trestného zákona a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov so zaradením do ústavu s maximálnym stupňom stráženia.

Uznesením najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 1 To 7/2012 z 30. januára 2013 bolo odvolanie sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného súdu zamietnuté ako nedôvodné.

Uznesením najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sp. zn. 1 TdoV 13/2015 z 2. februára 2016 bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu. Uznesenie mu bolo doručené 17. februára 2016.

K porušeniu označených práv sťažovateľa došlo podľa jeho názoru vyjadreného v sťažnosti z viacerých dôvodov.

Predovšetkým podľa sťažovateľa ide o selekciu dôkazov a nepreskúmanie jeho obhajoby. Dňa 7. júna 2012 predseda senátu predložil sťažovateľovi kópie častí zápisnice o hlavnom pojednávaní, ktoré obsahovali výpovede spoluobžalovaných, pri výsluchu ktorých nebol sťažovateľ prítomný. Toto uskutočnenie oddelených výsluchov síce umožnilo obhajcovi klásť otázky spoluobžalovaným, ale priamo sťažovateľovi bola táto možnosť (toto jeho právo) upretá. Sťažovateľ vypovedal medzi poslednými a ani on, ale ani jeho

obhajca nedostali možnosť klásť otázky ostatným obžalovaným. Obhajca síce mal takúto možnosť, avšak ešte pred výsluchom sťažovateľa. Podstatné je podľa sťažovateľa aj to, že právo obhajcu klásť otázky nenahrádza takéto právo obžalovaného. Podľa názoru sťažovateľa ešte markantnejší sa javil tento nedostatok v prípade tých spoluobžalovaných, ktorí v prípravnom konaní odmietli vypovedať a vypovedali až pred súdom. Je pravdou, že danú otázku Trestný poriadok explicitne nerieši, lebo upravuje výsluch obžalovaného (§ 258) a výsluch svedka (§ 261). Otázku a následky oddelených výsluchov by mal komplexne upravovať § 260 Trestného poriadku, avšak nie je to tak. Logicky by sa mal teda použiť § 261 ods. 3 a § 262 (výsluch svedka v neprítomnosti obžalovaného) Trestného poriadku a po oboznámení s výsluchmi ostatných spoluobžalovaných mal mať sťažovateľ možnosť vykonať výsluch spoluobžalovaných. Sťažovateľ tvrdí, že ide o pochybenie predsedu senátu, ktoré nemožno klásť za vinu sťažovateľovi. Stanovisko najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, podľa ktorého bola táto námietka uplatnená až v dovolaní, je veľmi formalistické.

Ďalej sťažovateľ namieta arbitrárnosť rozhodnutí špecializovaného súdu a najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Rozhodovanie o vine sa opieralo o výpovede troch svedkov K [REDACTED], P [REDACTED] a D [REDACTED], pričom zistený skutkový stav podľa sťažovateľa nebol logicky vyhodnotený a opieral sa najmä o výpovede svedkov, nie o vecné dôkazy. V ďalšom sťažovateľ podrobne rozvádza chyby, ku ktorým podľa jeho názoru pri hodnotení vykonaného dokazovania došlo.

Za nedostatočné považuje sťažovateľ aj objasnenie skutku a za nesprávnu považuje aj právnu kvalifikáciu. Zdôrazňuje, že skutku sa nedopustil. Vykonaným dokazovaním nebol prezentovaný žiadny priamy dôkaz toho, že ide o organizovanie vraždy. Aj v tomto prípade podrobne rozoberá dôkaznú situáciu.

Za zásadnú chybu považuje sťažovateľ akceptovanie výpovede svedka D [REDACTED]. Tento totiž bol spolu s ostatnými stíhanými osobami spoločným uznesením obvinený zo spáchania toho istého trestného činu. Následne bez zákonného dôvodu bol zo spoločného trestného konania vylúčený na samostatné konanie, a to vzhľadom na prax orgánov činných v trestnom konaní snažiacich sa takýmto spôsobom zvyšovať kredibilitu týchto osôb, keďže

následne sú vypočúvaní v postavení svedka. Takáto zmena procesného postavenia D [REDACTED] mala za cieľ budiť dojem o jeho bezúhonnosti. V ďalšom sťažovateľ rozoberá niektoré konkrétne procesnoprávne následky takéhoto postupu a navrhuje zistiť, ako postupovali orgány činné v trestnom konaní proti D [REDACTED] po právoplatnom odsúdení sťažovateľa a spoluobžalovaných, konkrétne či nedošlo v jeho prípade napríklad k podmiennečnému zastaveniu trestného stíhania, prípadne či mu nebol uložený neadekvátne mierny trest. Sťažovateľ zdôrazňuje v tejto súvislosti, že bol uznaný vinným iba na základe výpovede tohto svedka (a súčasne obvineného), ktorý každú svoju výpoveď čítal a vopred sa na ňu pripravoval podľa predchádzajúcej výpovede. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd ako dovolací súd len všeobecne uviedol, že spolupracujúceho obvineného je možné vypočuť ako svedka. K podstate námietky sa nevyjadril, teda nezaujal stanovisko k tomu, či takáto prečítaná výpoveď vôbec môže byť braná do úvahy a akceptovaná ako pravdivá.

Za porušenie označených práv zo strany najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu považuje sťažovateľ aj nedoručenie stanoviska prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) k jeho dovolaniu. V dovolacom uznesení je totiž uvedené, že k dovolaniu sťažovateľa sa vyjadril len prokurátor, ale toto jeho vyjadrenie nebolo sťažovateľovi v rámci dovolacieho konania doručené. Ide o porušenie požiadavky kontradiktórnosti konania. Obsah vyjadrenia prokurátora pritom nadobúda na dôležitosť, a to vzhľadom na námietku sťažovateľa, podľa ktorej prokurátor „hrá“ s utajeným svedkom č. 2 (podrobnosti pozri ďalej, pozn.). Sťažovateľ mal v pláne na vyjadrenie prokurátora najmä v tomto smere zareagovať.

Napokon sťažovateľ poukazuje na nespřístupnenie zápisnice o výsluchu utajeného svedka č. 2 a na neumožnenie vykonania kontradiktórneho výsluchu. V uznesení špecializovaného súdu sp. zn. Tp 85/2010 zo 14. decembra 2011 (v rámci rozhodovania o väzbe sťažovateľa) sa konštatuje, že prokurátor podaním z 12. decembra 2011 oznámil, že bude vypočutý aj utajený svedok č. 2, ktorého proces utajenia v súčasnosti (v čase vydania uznesenia) prebieha (č. 1. 272 spisu). Sťažovateľ k tomu uvádza, že ide o jediná zmienku vo vyšetrovacom (aj celom súdnom) spise o existencii tohto svedka. Zápisnica o výsluchu svedka sa v súdnom spise nenachádza a nie je ani zrejmé, či vypovedal pod svojím menom. Aj napriek opakovaným návrhom sťažovateľa utajený svedok č. 2 nebol v celom konaní

vypočutý. Existenciu tohto svedka pritom zverejnilo oznámenie prokurátora, ktoré má mať určitú vážnosť. Ak sám prokurátor konštatuje, že proces utajenia prebieha, potom súhlas na utajenie dal. V uvedených súvislostiach sťažovateľ navrhol špecializovanému súdu vyžiadať dozorový spis prokurátora a ďalšie podklady na utajenie svedka č. 2 (zápisnicu s jeho údajmi, žiadosť a súhlas na utajenie, výpoveď svedka). V ďalšom konaní sťažovateľ navrhoval výsluch svedka zákonným kontradiktórnym spôsobom. Utajený svedok č. 2 sa teda vyskytol ako tromf prokurátora pri rozhodovaní o prepustení sťažovateľa, ale následne ho polícia, prokuratúra, ale aj súd ticho ignorovali. Podľa názoru sťažovateľa z toho vyplýva, že dôkazy proti nemu nemali takú silu ako proti ostatným a na jeho udržanie v nezákonnej väzbe bolo potrebné zariskovať. Možné je však aj to, že svedok naozaj chcel uviesť závažné skutočnosti, ktoré však do obvinenia, resp. do obžaloby nezapadli a v konečnom dôsledku by dôkaznú situáciu spochybnili ešte viac. Navyše zatajenie výpovede svedka zo strany orgánu činného v trestnom konaní je jedným z najzávažnejších porušení práv sťažovateľa. K otázke utajeného svedka č. 2 sa všeobecné súdy nevyjadrili, hoci sťažovateľ na to poukazoval v každom štádiu konania. Navyše takéto porušenie zákona podľa sťažovateľa nemožno považovať za jednoduchý návrh na vykonanie dokazovania, ako to urobil najvyšší súd v dovolacom uznesení. Táto skutočnosť má totiž úplne iný charakter. Je tu dôkaz, ktorého existenciu orgány činné v trestnom konaní najprv oznámia, ale potom už o ňom mlčia. Nejde pritom o svedka, výsluch ktorého prvotne navrhol sťažovateľ, ale o svedka, ktorého orgány činné v trestnom konaní našli, vypočuli, sťažovateľa o jeho existencii informovali a následne odmietajú jeho výpoveď sprístupniť.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 2, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. ITo 7/2012 zo dňa 30.01.2013 a konaním, ktoré vydaniu uznesenia predchádzalo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. ITo 7/2012 zo dňa 30.01.2013 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 2, čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli porušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1TdoV 13/2015 zo dňa 02.02.2016 a konaním, ktoré vydaniu uznesenia predchádzalo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1TdoV 13/2015 zo dňa 02.02.2016 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania. “

Z prípisu predsedníčky najvyššieho súdu č. k. KP 3/2018-6 z 20. februára 2018, doručeného ústavnému súdu 27. februára 2018, vyplýva, že poukazuje na pripojené vyjadrenie predsedu senátu najvyššieho súdu z 19. februára 2018. Podľa predsedu senátu sťažnostné námietky kopírujú obsah dovolacích námietok, ktoré boli v dovolacom uznesení osobitne rozobraté a odôvodnené. Výnimkou je námietka, podľa ktorej sťažovateľovi ako dovolateľovi nebolo doručené vyjadrenie prokurátora k jeho dovolaniu. Podľa údajov zistených na špecializovanom súde (najvyšší súd aktuálne disponuje len svojím zberným spisom) vyjadrenie prokurátora k dovolaniu sťažovateľa bolo sťažovateľovi doručené 26. augusta 2015, teda ešte pred predložením veci najvyššiemu súdu 15. septembra 2015. Uvedené platí bez ohľadu na zákonnú úpravu, ktorá spätné doručenie vyjadrenia dovolateľovi nepožaduje. Rozhodujúce však je, že vyjadrenie prokurátora z 19. augusta 2015 je natoľko mechanickým odmietnutím dovolania bez bližšej konkretizácie, že neumožnením reakcie sťažovateľa na toto podanie by nemohli byť poškodené jeho práva, resp. nemalo by z tohto hľadiska význam dovolacie konanie opakovať.

Z rukou písaného podania sťažovateľa zo 6. marca 2018, doručeného ústavnému súdu 8. marca 2018 a označeného ako „*Poukázanie na dôkaz v spisovom materiáli*“, vyplýva, že v zmysle zápisnice o hlavnom pojednávaní špecializovaného súdu zo 6. júna 2012 na strane 15 v úvodnom odseku sťažovateľ namietal umelo vyprodukovaný „*dôkaz*“, a to utajeného svedka č. 2, ktorý neexistuje a je imaginárnym produktom prokuratúry. Tým chce zdôrazniť, že túto skutočnosť namietal vo všetkých fázach trestného konania, a preto neobstojí tvrdenie najvyššieho súdu uvedené v dovolacom uznesení, podľa ktorého na túto skutočnosť nemožno v dovolacom konaní prihliadnuť, pretože ju sťažovateľ v pôvodnom

konaní nenamietal. V súvislosti s vyjadrením prokurátora k dovolaniu sťažovateľa, ktoré mu nebolo doručené, z vyjadrenia predsedu senátu najvyššieho súdu podaného ústavnému súdu je evidentné, že zo strany prokurátora išlo o mechanické odkopírovanie predchádzajúcich tvrdení. V dvoch prípadoch pritom išlo o tvrdenia týkajúce sa inej osoby než sťažovateľa, hoci dovolacie námietky sťažovateľa týkajúce sa jeho osoby boli unikátne (utajený svedok č. 2).

Z ďalšieho rukou písaného podania sťažovateľa zo 7. marca 2018, doručeného ústavnému súdu 9. marca 2018, vyplýva, že predkladá súhrnný prehľad o namietaní umelo vyprodukovaného utajeného svedka č. 2. Tvrdí, že to namietal v prípravnom konaní v rámci žiadosti o prepustenie z väzby (uznesenie sp. zn. Tp 85/2010 z 15. marca 2012), na hlavnom pojednávaní 6. júna 2012 (strana 15 začiatkový odsek zápisnice o hlavnom pojednávaní), vo vlastnoručne písanej prílohe k zápisnici o hlavnom pojednávaní zo 6. júna 2012 (pod označením „*Vyjadrenie k obžalobe*“), vo vlastnoručne písanom odvolaní proti rozsudku špecializovaného súdu, v dovolaní podanom prostredníctvom advokáta a napokon v sťažnosti podanej tiež prostredníctvom advokáta ústavnému súdu. Napokon dáva do pozornosti, že žiadne stanovisko prokurátora v spise sa nevenuje utajenému svedkovi č. 2, a už obzvlášť nie stanovisko prokurátora k dovolaniu sťažovateľa.

II.

Z odvolacieho uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 7/2012 z 30. januára 2013 vyplýva, že ním bolo zamietnuté okrem iného aj odvolanie sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného súdu sp. zn. BB-3 T 12/2012 z 29. júna 2012. Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľ v osobne podanom odvolaní *inter alia* poukázal aj na to, že prokurátor v odôvodnení návrhu na predĺženie väzby argumentoval existenciou utajeného svedka č. 2, ktorý však nikdy nebol vypočutý. Podľa názoru najvyššieho súdu zásada voľného hodnotenia dôkazov vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní znamená myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu procesnými stranami navrhovaných dôkazov v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Z uvedených dôvodov odvolacie námietky spočívajúce v tvrdení, že súd odmietol vykonať niektorý z navrhovaných dôkazov, je treba považovať za irelevantné.

Z doručky špecializovaného súdu vo veci sp. zn. BB-3 T 12/2012, ktorú si ústavný súd od špecializovaného súdu vyžiadal, vyplýva, že zásielka adresovaná sťažovateľovi na adresu zhodnú s jeho terajšou adresou, ktorá podľa označenia obsahovala „*Vyj. k dovolaniu*“, bola sťažovateľovi doručená 26. augusta 2015. Prevzatie písomnosti je potvrdené vlastnoručným podpisom a je opatrené pečiatkou Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby [REDACTED].

Z dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 13/2015 z 2. februára 2016 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 To 7/2012 z 30. januára 2013.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu k dovolaniu sťažovateľa sa vyjadril len prokurátor, a to tak, že rozhodnutia špecializovaného súdu a najvyššieho súdu označil za zákonné a dôvodné. Rovnako za zákonné považoval aj dokazovanie, ktoré sa v konaní vykonalo. Uviedol, že k viacerým námietkam sa najvyšší súd už vyjadril vo svojich skorších dovolacích uzneseniach týkajúcich sa spoluobvinených. Osvojac si argumenty v predmetných uzneseniach, prokurátor navrhol dovolanie sťažovateľa odmietnuť.

Porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom videl sťažovateľ v tom, že špecializovaný súd vykonal na hlavnom pojednávaní oddelené výsluchy všetkých obvinených, v dôsledku čoho mu malo byť upreté právo osobne klásť otázky spoluobvineným, ktorí boli vypočutí pred ním. Predseda senátu ho s obsahom týchto výpovedí síce oboznámil, ale sťažovateľ namietal, že nemal možnosť osobne dopočuť spoluobvinených. V tejto súvislosti zdôraznil, že jeho právo klásť otázky je nezastupiteľné a nemožno ho zamieňať s právom jeho obhajcu, ktoré zostalo zachované. Navyše predseda senátu jeho výpoveď u spoluobvinených neoveroval, ako to robil pri iných výpovediach, len jednoducho jeho výpoveď nevezal do úvahy.

Sťažovateľ ďalej v dovolaní namietal, že špecializovaný súd nevykonal výsluch utajeného svedka č. 2, hoci on to opakovane navrhoval. Vyvodil z toho záver, že výpoveď

tohto svedka nezapadala do predstáv obžaloby a zrejme by ešte viac spochybnila dôkaznú situáciu proti jeho osobe.

Podľa názoru najvyššieho súdu pri posudzovaní dovolacích námietok treba mať na zreteli aj § 371 ods. 4 prvú vetu Trestného poriadku, podľa ktorej dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ mal možnosť od začiatku konania vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kládli za vinu, k dôkazom o nich, robiť návrhy, podávať žiadosť a opravné prostriedky, zúčastňovať sa na procesných úkonoch, vypočúvať svedkov a klásť im otázky. Preskúmaním obsahu spisového materiálu bolo zistené, že sťažovateľ túto okolnosť nenamietal ani na hlavnom pojednávaní (kde, práve naopak, uviedol, že si výpovede spoluobvinených prečítal a nemal k nim žiadne pripomienky) a ani neskôr v odvolacom konaní.

V súvislosti s námietkou nevykonania výsluchu utajeného svedka č. 2 je podstatné, že za porušenie práva na obhajobu nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov.

Ďalšie námietky sťažovateľa mali rýdzo skutkový charakter a smerovali jednak proti obsahu a rozsahu vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov, ale predovšetkým proti spôsobu, akým súdy hodnotili dôkazy. Tieto námietky sú zjavne mimo rámca uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Inými slovami, sťažovateľ len formálne odkazuje na tento odvolací dôvod, no v skutočnosti predostiera argumenty, ktoré svojím obsahom nenapĺňajú nielen tento, ale ani žiaden iný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Sťažovateľ namieta, že došlo k selekcii dôkazov a nepreskúmaniu jeho obhajoby. Nedostal možnosť klásť otázky spoluobžalovaným, výsluchu ktorých sa nezúčastnil. Túto možnosť nemal ani jeho obhajca, resp. mal ju len pred výsluchom sťažovateľa, ktorý bol vypočutý medzi poslednými. Právo obhajcu klásť otázky pritom nenahrádza takéto právo obžalovaného. Ďalej rozhodnutia špecializovaného súdu a najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sú arbitrárne, lebo sa opierajú len o výpovede troch svedkov, avšak zistený skutkový stav nebol logicky vyhodnotený. Skutok bol nedostatočne objasnený a nesprávna je aj jeho právna kvalifikácia. Nebol prezentovaný žiadny priamy dôkaz o tom, že išlo o organizovanie vraždy. Zásadnou chybou bolo akceptovanie výpovede svedka

D■■■■, ktorý bol pôvodne v postavení obvineného, a to s cieľom budiť dojem o jeho bezúhonnosti. K porušeniu práv sťažovateľa došlo aj tým, že mu nebolo doručené stanovisko prokurátora k jeho dovolaniu. Napokon je podstatné, že sťažovateľovi nebola sprístupnená zápisnica o výsluchu utajeného svedka č. 2 a nebolo umožnené ani vykonanie kontradiktórneho výsluchu tohto svedka. Hoci pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa v prípravnom konaní sa prokurátor odvolával na potrebu vypočutia utajeného svedka č. 2, napokon žiadna zápisnica z výsluchu tohto svedka sa v súdnom spise nenachádza a nie je ani zrejmé, či vypovedal pod svojím menom. Aj napriek opakovaným návrhom sťažovateľa utajený svedok č. 2 nebol vypočutý, z čoho vyplývajú viaceré podozrenia týkajúce sa príčin takéhoto postupu.

Najvyšší súd trvá na argumentácii uvedenej v dovolacom uznesení, na ktorú poukazuje. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že mu nebolo doručené vyjadrenie prokurátora k jeho dovolaniu, najvyšší súd trvá na tom, že vyjadrenie (podľa zistenia zo spisu prostredníctvom špecializovaného súdu) v skutočnosti doručené bolo.

Ústavný súd považuje námietku sťažovateľa, podľa ktorej mu nebola sprístupnená zápisnica o výsluchu utajeného svedka č. 2 a nebolo umožnené ani vykonanie kontradiktórneho výsluchu tohto svedka, za dôvodnú a za takú, ktorá znamenala porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako v prípade svedkov proti nemu.

V článku 6 ods. 3 písm. d) dohovoru sú obsiahnuté dve základné práva, a to jednak právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe, ale tiež právo dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech. Princípy, ktorými sa výklad a aplikácia týchto práv riadi, sú odlišné. Kým odmietnutie návrhu obhajoby na výsluch svedka väčšinou nebýva dôvodom na konštatovanie porušenia čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, zatiaľ skutočnosť, že odsúdenie je založené na výpovedi svedka, ktorého obhajoba nemala možnosť vypočúť, je väčšinou považovaná za rozpornú s dohovorom.

Za štandardných okolností je na uvážení súdu rozhodnúť, či je nevyhnutné alebo vhodné obhajobou navrhovaného svedka predvolať. Iba za výnimočných okolností možno dospieť k záveru, že odmietnutie vypočuť určitú osobu ako svedka by bolo nezlučiteľné s čl. 6 dohovoru. Návrh na výsluch svedka sa má posudzovať z pohľadu užitočnosti tohto dôkazu pre rozhodnutie a súd nie je povinný tomuto návrhu bez ďalšieho vyhovieť (Vidal proti Belgicku). Pokiaľ sa súd rozhodne návrhu obvineného na výsluch svedka nevyhovieť, mal by toto odmietnutie zároveň riadne odôvodniť (Sgarbi proti Taliansku).

Obvinenému nestačí len si sťažovať, že nemohol vypočuť niektorých svedkov. Základným predpokladom je, že o výsluch týchto svedkov v priebehu konania požiadal. Navyše je tiež potrebné, aby obvinený vysvetlil, prečo je dôležité, aby navrhnutí svedkovia boli vypočutí s tým, že ich výsluch musí byť nevyhnutný na zistenie objektívnej pravdy (Perna proti Taliansku).

Len za výnimočných okolností možno dospieť k záveru, že odmietnutie vypočuť určitú osobu ako svedka bolo nezlučiteľné s čl. 6 dohovoru. Ide napríklad o prípad, keď navrhnutý svedok môže poskytnúť dôkazy o nevine obvineného (Pello proti Estónsku).

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že v rámci uvedených princípov bol postup všeobecných súdov, ktoré odmietli utajeného svedka č. 2 vypočuť, správny. V skutočnosti je však opak pravdou.

Zo skutkového stavu tvrdeného sťažovateľom (s ktorým všeobecné sudy nijako nepolemizovali) možno konštatovať, že príslušný prokurátor v prípravnom konaní pri odôvodňovaní opodstatnenosti väzby sťažovateľa poukazoval okrem iného aj na potrebu vypočuť utajeného svedka č. 2 s tým, že proces utajenia svedka v tom čase práve prebiehal. Podľa ďalšieho (nikým nespochybnovaného) tvrdenia sťažovateľa v skutočnosti sa v trestnom spise zápisnica o výsluchu utajeného svedka č. 2 nenachádza, v dôsledku čoho nie je jasné, či sa napokon výsluch uskutočnil (avšak zápisnica o výsluchu z nejakých dôvodov nebola do spisu založená), alebo k výsluchu vôbec nedošlo (pri absencii akéhokoľvek vysvetlenia tejto skutočnosti v konfrontácii s tvrdením prokurátora o plánovanom uskutočnení výsluchu).

Inými slovami, je nejasné a nevysvetlené, či bol utajený svedok č. 2 vypočutý, v kladnom prípade, aký bol obsah jeho výpovede, a v zápornom prípade, prečo sa napokon výsluch nerealizoval, vrátane otázky, potvrdenie alebo vyvrátenie akých skutočností očakával prokurátor od zamýšľaného výsluchu utajeného svedka č. 2.

Vychádzajúc z celkom špecifických okolností prípadu, treba dôjsť k záveru, že odmietnutie vypočuť utajeného svedka č. 2, resp. zisťovať, či bol v prípravnom konaní vôbec vypočutý a v kladnom prípade, aký bol obsah jeho výpovede, je takou výnimočnou okolnosťou, ktorá zakladá porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a je porušením základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. K tomu treba dodať, že za daných osobitých okolností nie je objektívne možné zistiť, či bol výsluch svedka nevyhnutný, resp. potrebný pre rozhodnutie vo veci, a to pre úplnú absenciu základných údajov potrebných k takejto sudcovskej úvahe.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ostatné námietky sťažovateľa týkajúce sa porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v rámci dovolacieho konania vedeného najvyšším súdom pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 považuje ústavný súd za nedôvodné. Najvyšší súd správne konštatuje, že námietka nemožnosti klásť otázky spoluobžalovaným nebola sťažovateľom uplatnená v odvolacom konaní, čo vylučuje možnosť uplatnenia tejto námietky v dovolacom konaní. Keďže sťažovateľ považuje tento názor za formalistický, treba poukázať na § 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ktoré vychádza z rovnakého princípu v rámci konania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Námietky sťažovateľa týkajúce sa hodnotenia vykonaného dokazovania a nedostatočného zistenia skutkového stavu nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru najvyšším súdom v dovolacom konaní, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať namietaným porušením čl. 47 ods. 3 a čl. 50 ods. 2 a 3 ústavy.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde, ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 13/2015 z 2. februára 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 TdoV 13/2015 považuje ústavný súd za nedôvodnú, a preto jej nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Sťažovateľ tvrdil a namietal, že mu nebolo doručené vyjadrenie prokurátora k jeho dovolaniu. Podľa zistenia ústavného súdu toto tvrdenie sťažovateľa nezodpovedá skutočnosti, pretože sťažovateľ vyjadrenie prokurátora k dovolaniu prevzal 26. augusta 2015, čo vyplýva z doručenky, kópiu ktorej má ústavný súd k dispozícii.

Sťažovateľ požadoval náhradu trov právneho zastúpenia advokátom, ktorých výšku nevyčíslil.

Trovy právneho zastúpenia pozostávajú z dvoch úkonov právnych služieb v roku 2016 (prevzatie a príprava zastupovania, spísanie sťažnosti) v sume po 143 €, ako aj z dvoch režijných paušálov v sume po 8,58 €. Celkovo ide o sumu 303,16 €, ktorú je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (bod 3 výroku nálezu).

Keďže ústavný súd zrušil dovolacie uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ďalšom bude v právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu skúmať zákonnosť odvolacieho uznesenia najvyššieho súdu, čo zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k odvolaciemu uzneseniu. Podľa § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku bolo preto potrebné konanie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti postupu najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1 To 7/2012 a jeho uzneseniu z 30. januára 2013 zastaviť pre nedostatok právomoci ústavného súdu, ktorý je neodstrániteľným nedostatkom procesnej podmienky (bod 5 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2018